

Србобран
излази ДВА ПУТА на недељу, сре-
дом и суботом.
Предлажу цена све ц и ср.
поште, познати експлицитно и у-
редничество (грчка улица у ку-
ли бр. 1419)
Руко писи не враћају се нит ра

СРБОВБРАН

Предиздатна цена.
на три месеца 2 фр. 50 и. из по-
годињу 5 фр. на годињу 10 фр.
а. предм. ОГЛАСИ: мања од 20
врта а три у у стаю 2 фр.
90 новч. већи преко 20 до 40
врта, 5 франки аустријске
предности.

Год. VII.

У НОВОМ САДУ у среду 18. јуна 1867.

Број 6.

Политика у Европи од 1815 до данас.

VI.

Ми ни смо при генералном разлагању наше теме остали, ми смо се најљубиво на паризке уговоре обрнули и рекли смо, да ти уговори по народе хришћанске у Турској, уколико хатихумајом само многогред спојину, никакве обезбеде силе немају.

Шта више ни смо рекли, ако е Хришћанству у Турској, а особито Србији, до свога народног обезбеђења у пуном смислу стало, да се народи тим хашихумајом немогу задовољити.

Данас е и сва дипломатија на велико незадовољство Наполеона III. признала, да Турска европско позориште оставити мора, ер е европској цивилизацији на штету.

Од „корана“ се ни јота европској цивилизацији сходно ни формално, а камо ли у ствари самој неможе прилагодити.

Турци дакле преко Дарданела у Азију морају. Питањ е сад само то: да ли ће Србија задатак свој као слободна, независна држава да реши, или ће као туђа *vassal* по деспотским инструкцијама од тулџриска кабинета за зеленим столом дипломатије — хуре ирвине француске милости као убоги Лазар да прикупи?

Шта ни о позицији мислимо, коју Србија у томе погледу треба да заузме; ми смо јасно изrekli!! —

Мађари, ако нас звезде срећо или несреће наше (не знам шта управо да рекнем) не варају, скоро ће цел своју, ако не баш као што Деак хтеде, а оно бар као што Байст-Белкредн хоће, да получе.

Мађари за милост ту велику обрчу Байсту, да ће они скут антинародној му политици у Франкфурт, Берлин, и кудгод он узхте, посетити.

Мађари примају на себе, да ће краљ мађарски онај задатак извршити, што досад цар аустријски извршити немогаше.

Мађари траже и код тулџриска кабинета подпоре и симпатне, и обвезују му се, уздуж Дунавом све до црна мора своју западну цивилизацију углађену азијску културу да пронашају, и да југ од севера, тај моћан штит славенскога горостаса, својом некада снажном десницом разлуче.

Посмотримо ли приљубиво, како е кабинетска политика народној политици уступала; посмотримо ли, како свака она држава пропасти нагли, која током времена и у духу народа не напредује: то ћемо видети, да с ове и с оне стране Литаве, два моћна противника Байстовой политици стов, коња она никакво одпор кадра дати ние, нити ће икад таште и противупрордне дипломатске продукте свое, против навале народне идеје моћи одржати. —

С' оне стране Литаве супрот стои им идеја народности а „in vresie“ идеја немачког единства, која ће, кадгод буде, до Литаве свое предстраже да постави.

С' ове стране тај исти противник изишао е насупрот немачко-мађарској централизацији са отвореним шишаком.

Тај противник има уз себе цео 19-ти век, — и ние на таштим фантазијама заносењачких теорија основан, но на потреби и нужди природе саме.

Кад прврће човек дипломатске листине од времена европских конгреса; кад најпосле и у мудрост наших државника од 1848 завири; онда се чудити мора, како су уобште люди до државна кормила долазили, кон су за 100 година уназад са својим назорима у државном животу били.

1848 после победе над Сардинијом држаше наша дипломаца „идеју единствене Италије“ за просту савирију, која ће млога Италијанца крви да стане, али никакво се остварити неће. — На гле! — Како данас стоимо? Ђдва 17 година што прохуаше, на цела Италија слободна и сјединџна стои!

Данас већ нико ни о немачком единству не сумња, Наполеон га се шта више већ бон, и као год што би против слободне народа на Балкану офензивно делао, да сме и може, тако би исто данас са Аустријом за цепањ и комадањ Немачке руку подигао!! —

Ми смо свечано рекли, да е *запад фактор*

злочоваран по Славене, од кога се прекосавска браћа наша ничему добром надати немогу.

Кад е Наполеон I. Италију од Аустрије отео, писао му е Талџранд ово од прилике: „Аустрију не треба разорити, него јој само ваља други фокус да дамо. Аустрију на исток треба да управимо, да јој подунавске провинције дамо, те тиме би онда Русију парализовали. Аустрија би у свим источним околностима наш савезник била“!

Овако данас од прилике Аустрија стои као и у оно доба. Само онда што е Аустрија Италију изгубила била, а у унутарности својом свежа и немалаксала беше, данас напротив веће јој опасности са свое анти-народне политике у унутарности прете, него с' пола!

У источном питању данас се никакво више кримска афера продукувати неће.

Оклоани гнорци силне Америке на сваки миг Русне стражаре и најмањи полицај енглеске политике.

Италија ништа Француској недугује, него шта више Наполеон III. е напротив, кад е последњи зван павину државу оставио, одужио дуг, којим су Италијанци још старца Наполеона I. за свое заслуге обвезали.

Ми осудисмо париске уговоре — ми изрекосмо „*consilium abeundi*“ дивљом азијској чорди, и ми то све с' тога учинисмо, што се у једну помоћ: у идеју народне равноправности непоколебано уздамо!

До 1848 кужила е кабинетска политика, као што рекосмо, социјалан живот. Уз кабинетску политику мораше све до 1848 и сами боеви излив кабинетске похуде и маније бити.

Од 1830 одржало е победу народно суверенство — оборено е начело маније легитимитета. А од 1848 надвладала е народна политика над кабинетском, и као што видимо, данас свуда победу одржава.

Дуго су борбе за народно суверенство — и против начела легитимитета трајале, а ипак успех год. 1830 ние баш Бог зна какав био. Но народна равноправност напротив — чим е свет угледала, таки е за кратко време и од огромна замаша била. Ер ова е идеја истина, као и све остале у народу живила, — али ову е идеју на заставу сама монархија начела 1848 монарх Наполеон III. из-такао, кон е сасвим и духом и вољом дорастао, да тој идеји свугди и достојна уважена прибави.

Ако наши државници заисто опасност невиде, коју им е сваки корак против народне политике нанети кадар; онда е заисто по Аустрију одсудан час настао.

Што Француска начело народности у Италији поштује, а на Балкану газн — то е више што него недосједност, — то е *взунтизм*! Узроке томе рекосмо већ више пута!

Аустрија сасвим други унутарњ а и спољашан створ има. — Аустрија једну политику са тулџриским кабинетом на истоку терати неможе, ако е сама себи приятел!

Ми невелимо, да Аустрија заставу ослобођена на истоку изтакне, ер Аустрија као и остале западне силе никаква права на то нема. Но ми само опомнићмо Аустрију да слободу Хришћана нити морално нити материјално невречи.

У Аустрији живе 17 милиона едноплемене славенске браће, кон су 1848 и то онда Аустрију од пропасти спасли, кад на свим немачким универзитетима јавно професори о болџм напредку у средно-европском животу проповедаше, ако Аустрија пропадне.

За *крв и верност нашу ми смо гости у своме дому, ми смо странци у својим обштинама били!* Урава и *език — све то шубе би!*

Па и данас то ће нас сунице у Мађарској сво овет да озари!

Ми позновмо благодети аустријске политике, ми смо ићну и милост и строгост изкусили!

Слободом Хришћана у Турској предстоји прекосавске браће нашеј болџи живот!

Мађари се ако варају ако мисле, да и едан Србин с оне стране живи, кон би данас пожелео благодети Стеванове круне да окуси. —

Ми смо нацртали речи Талџранда, но ми знамо

да Наполеон I. то мненџ делно ние. Шта више ни држимо, да и Наполеон III. другиче него предак немисли. С тога се баш и бојмо, — ако заиста Байст е каквој конекцији прекосавских провинција сана, да ће нас једно јутро пруске игљарке на Литави, а козачке чете у Лавову да изнејаде. У овом моменту наша би држава сама себи остављена била; ер ми данас сасвим изолирани стоимо! — J.

Угарско

или мађарско министарство.

Сваки час очекује се наименовањ министарства нашег.

Ово министарство бит' ће по свој прилици из *већине* садашњег сабора пештанског. А почем већину сабора, као што нам е познато сачињавају *Мађари*, то ће и министарство наше бити *не угарско* него *мађарско*.

Сваки разборити већ напред може увидџти, да овако министарство, које е као и оно 1848 само из *једног* народа састављено, не ће моћи дуга живота бити, шта више бојати се, да овако министарство не буде право *недоношче*.

За кон дан, или за коју недељу дана болџе ћемо се уверити о истини ових рџчи.

Засад можемо само толико поуздано казати: да ће *мађарско* министарство *тежко* моћи *задовољити* *Србе, Словане и Романе Угарске*.

О *шредној краљевини*, која једнака права е Угарској има, изишло е што у овом погледу говорити.

Садашњ *мађарско* министарство нити ће, као и оно 1848, за господарењ над осталим народима круне Угарске.

Средства могу бити *друга*, али *цџ* е она *иста*.

Ми не желимо, а не вџруемо, да и Мађари желе, да се поврати година 1848 са свима својим жалостним појавама.

Шта аустријска влада у том погледу мисли и жели, не знамо, али свакојоко основано се можемо бојати од послџдица иће садашњг радиџ; ер та се много не разликује од оне 1848.

Ми ово *озбиљно* овдџ споминићмо. Ер наименовањ *министарства* из искључиво *мађарског* елемента не значи ништа друго, него предати друго народе Мађарима на милост и немилост, — или другим рџчма: допустити да *Мађари господаре над Србијом, Словацијом, Романијом* и осталим немађарским народностима.

Шта би слџдовало из овог несносног господарења једног народног елемента над свима осталима, то е година 1848. јасно показала.

Ер нити би Срби, нити остали немађарски народи могли равнодушно гледати и сносити мађаризирањ.

Да Мађари пак мисле праведни бити према осталим немађарским народима, они би се у сабору не само на већину саборску, но и на ићиџ депутирани *немађарских* народности освртали.

Да Мађари немају пред очима само своју народну себичност и хегемонију, не би се упуштали ни у какву погодбу с Бечом, пре него што би се са немађарским народима и с тредном краљевином погодили и измирили.

Али као што се види, Мађарима е до тог *народног* измирења врло мало или никакво стало.

Фебруарски райкрат контуазирао е половину аустријске царевине; што не би и мађарски сабор од год. 1848 у новом издану контуазирао половину две трећине народа, што под круном св. Стевана живе?

Райкрат е ишао на то, да германизује све аустријске народе; Зашто не би и мађарски сабор у својој „половини“ то исто чинио, и мџто германизована завео помађаривањ?

До тога нас е довела политика *Майлаш-Байстова*.

Бог би дао, да овака политика не буде од Шверлингове убитачнија и по државне и народне користи; ер у *једној* кући тежко ће моћи *два* господара бити, кон имају *различите* користи.

Свети Сава прилично е ове године прослављен у гимназији. У цркви е говорно сходно бесѣду г. катихета Монашевић, а у гимназији од стране Матице г. Сандић. Од стране гимназије ние нико говорио бесѣде, као што чуємо „сбог кратког времена“. Тако исто ние се нико од гг. професора нашао, кои би имена основатеља и приложника гимназије прочитао, као што е досад по обичају и по налогу патроната бивало; ер светчани овај спомен еундатора и приложника обично подстицаше публици на нове родољубиве прилоге. — Што од стране гимназије ништа ние учинио на увеличањ ове пѣне славе, веле, да се то поглавито има приписати великой дисхармонији, која е ове године у професорскомбору овладала. С тога нити е слова било, нити е протокол основатеља и приложника читан; нити е пр. управитель с више колега на тој светковини био. Желати би било, да они, којима то у дужност спада, овој кодику непријатној тодику и штетној зарази што пре на пут стану.

— Юче е држао одбор книжевни Матице Србске своју сѣдницу, у коме е између осталих предмета рѣшено, да г. Ђ. Поповић предлог, кој е прошасте године у погледу преустројки устава Матициног поднео био, за идућу сѣдницу наново сачини, и поднесе, почем га е г. Др. Милетић собом у Пешту однео.

— Ових дана била е сѣдница управлаоуег одбора Матице Србске. Том е приликом рѣшено, да се на погореле Лединчани до 10 хиљада у име займа изда. Лединчани су се били и на асистенте народног фонда у Карловцима обратили, али се тамо нису могли помоћи; сбог чега не знамо; доста да се пострадавши Лединчани нехвале најбоље, како су у Карловци од дошлице господе дочекани. Да е св. пашрилх у Карловци, можебити да би погорѣли „прости люди“ займа из народног фонда добили, и утѣшени се кући вратили. Ер ако е неког фонда задатак, да *нашем народу у нужди и невољи помаже*, то е задатак и задатак и дужност нашег народног фонда то чинити.

— Велики снег, кој е прошле недеље пао, већ се готово сав изтопио. Мекано време с кишом непрестано трае. Вода на Дунаву јако расте.

— Нашем новосадском дописнику (у бр. 4. овога листа) е свиза: овдашњим одличним грађанима имамо пикантну новост јавити, да е уредник овог листа данас (17 јануара) од овдашњег г. градоначелника позван, да каже име новосадског дописника. Тиме се дописом јако нашао увређен побожни и смиренни наш архимандрит ковилски, пак хоће судейским путем да тражи сатисфакцију за своју увређену (!) *чест*.

Г. архимандрит бољ би и паметније радио, да се мапуо пута, којим може лако на видѣло изићи и оно, што е досад познано било, и што би му наново могло чест увредити.

Дописник новосадски што е год казао, то е света истина, која е свима нама позната, и за коју ће сви одлични овдашњи грађани глас свој подићи.

Дакле на што ову рану нашег црквенонародног живота наново позлеђивати, којој би по *положају и позиву* својо *архи* г. архимандрит *дужан* био лека тражити.

Нама, и обштини новосадској ние стало ни до *личности*, но до нашег *црквенонародног* живота и напретка.

Шта се пак, и *како* се до сад у нашој конзисторији радило, пак и данас јошт ради, ти се јако не даду у *једном* броју и *допису* овисати.

Но о том други пут.

Угарска.

„Вандереру“ телеграфичку из Пеште од 13. о. м. да е ђурски бискуп Симор за Приласа у Угарској наименован. 14. о. м. држаће се седница у посланичкој кући, а 15. конференција Десакове странке; у понедељак започеће одбор 67-це своју радњу.

Троједна краљевина.

Из Загреба нишу „Вандереру“, да е тамо из Беча поверителна вѣст стигла, да ће се, као што е у рескрипту за одлагањ сабора обећано, саборска адреса райхсрату на претрес поднети. Такви гласови тодику се овде у најбољем случају тек као половине мере, које би само зауважанѣм саборске већине за идеју адресе од новогледног успѣха бити могле.

Фелдцајмгајстор е бив бар. Шовчевић као да већ слути, да ће скорим изаћиш бити. Он измерава како добра купити и то би најрадије у Штаерској учинио. Ако смо добро извештени, он е већ у погодби за едно мало добро у Штаерској.

У граница матре врло назљиво из догађае, кои се у Србији и Турској обилажу, пак због тога и чине се припреме за све могуће евентуалности. Желати би било, вели дописник „Вандерера“, да Аустрија барем е ове стране изненађења небуде. Али симпатне у субјектним турским земљама већу одано за Аустрију изгледе, или су се бар северистоку окренуле. Ако Аустрија мисли постаћи оно, што е изгубљено, то јој е већ зато крајњи време, ер едностранним војничким мерама тешко ће изгубљене симпатне повратити.

Аустрија.

Н. ц. кр. апост. Вел. изводело е в. в. ручним писмом од 9. о. м. финанс-министра гр. Ларинша на имену молбу из службе одустати и државног подсејретара бар Бека за привременог управитеља финансија наименовати.

— Адресу угарског сабора због закона о попуљивању војске примило е Н. Вел. 14. о. м. у присуству дворског канцелара Мајланта и врховног коморника кнеза Винценца Ауерсперга. Гр. Јован Цираки, подпредседник горњег куће поздравил Н. Вел. цара овим речма:

„Ваше ц. кр. апост. Величество! Наймилостивији господару! Непрекидно из закона, кои су под славном владом предака В. Вел. донешени, доказ е овог законитог упуца, кога су стаљеги краљевине Угарске у погледу установљени и привременог преустројки обрабене системе свагда упражњивали. Под 28. деп. пр. г. и са обејим протезањим и на имену отачбину издава в. в. наредба за попуљивањ војске, која од публицине у живот ступа, наложила е потом саборно саветујућим се стаљежима и заступницима у сред њихове законодне радије ту обавезност, да својој уставној сумњи еднотласно тај израз даду и ову посредством препоруке адресе В. Вел. с најдубљим страхопоштовањим поднесу.“

Затим настави подпредседник дољњег куће гр. Андраши:

„Ваше ц. кр. апост. Величество! Наймилостивији господару! Ја имам срећу, препознати адресу саборног скупштинског стаљежа и заступника В. Вел. с том препознати молбом поднети, да В. Вел. изволи, ову с краљевском милостию благонаклоно пријати и уставну сумњу народа најмилостивије одловити.“

Н. Вел. цар одговори сајдеће: „Ја се надам, да ће се Мојим рескриптом, кој ће скорим изићи, све сумњ, кои су Ми баш у овој сад преданој препознати адреси изрече, уклонити.“

Уверите догађе наше комитенте о Мојој кр. милости, као и о томе, да сам готов, желѣ земљѣ искупити, чим узайним поверењу за руком пође, тешкоће за стварно устројки одговорног угарског министарства уклонити.“

— Н. Вел. одобрило е ново устројки војни и чине границе. Ово су главне установе: Све граничарске регименте и тителски баталион имаду састајти из баталиона по четири компаније и из оделени, кој ће још еднати на контингенту новачени. — По дојкоњим контингенту новачени, кои има постојати до првог главног пописивања, сачињавају: личка, огулинска, ђурђевачка, бродска, петровардинска, нем. банатска рум. банатска и србско-банатска регимента четири баталиона по четири компаније; оточка, крижевачка и градишка регимента три баталиона по четири компаније, а осим тог још 13 и 14 компанију; слуњска, прва и друга банска, три баталиона и још 13 компанију; а тителски баталион едан баталион од четири компаније, те још 5 и 6 компанију. Од ових активираних оделени стое сви подчастници, заменичи, трубачи и бубри у неврестаној државној плаћи, и употребљую се за војничке и управне службе. За обављаних пограничне штабске и компанијске страже има се читави број простих војника у служби, оставити и само они люди, кои се на службу одређую имаду од државе плаћу добивати. Изузетак е само код обе варајдинске регименте и тителска баталиона, код при се има половина војника од дагнута три баталиона, а код последниг читави број 5 и 6 компаније, заустављани службени приносак за граничарске куће, е допустом распустити. — Код сави граничарских трупа пуштају се осим тога покрај заустављани службеног приноска само они момци на допуст, где се нужда из економичних обзира или због тјлесних мена појави. Од четвртог баталиона у мирно доба имају се сви момци од стражмештера доле на допуст одустити. У случају рата или каквог другог издазика сави активираних баталиона изван завичаја, имају се едни и ова оделени савати. За трећи баталион има се место мајора системизирати. Подполковник у граничарским региментима нема никакве баталионе — команде, него има у мирно доба као стални председник код комисије за региментске школе, код грађанско-правних сборова и код касе како региментских тако и правосудних и цувиларних дѣјствовати, даљ полковника и команданта регименте у одирално земљске и управне службе подпомагати и у

случају, да би овај са граничарским трупама измарширао, команду регименте пријати.

У оделени, кој се имаду поставити из новчати дужног становничества, морају се уврсти понајпре на уписиваних долазећи момци од 20 година, кои су за новчати способни, а из тог контингента наизавање баталионе по потреби попуљивати. Али док се у земљи налазе четврти баталиони, седмо оделени и 13 компаније регименте и треће оделени тителског баталиона, имаду се людство отишавши баталиона попуљивати е најмлађим людма из оставши баталиона и оделени, а нови прираштај има се у ове уврштавати. Ако сва дагнута оделени из завичаја оду, онда прелазу обављани војничке службе на све новчати дужне до 50 година, из којих се имаду устројки оделени за кордонску и другу војну службу као и за поучаваних оних момана, кој наизавање баталионе попуљивати морају. — Код непријатеља на границу на срне, морају се сви за оружје способни савати. Прописи за нечбани граничарских трупа остају и на даљ у важности. За прелаз у ново устројки одређен е 1. фебруар 1867.

Штаерска.

Кандидати словенске народне странке у Штаерској препоручују се бирачима срезом Марбургског, В. Файстричког и Са. Леонардеког сајдећим програмом: „Ми држимо, да ће се уставна распра морати скоро е срећно решити, ако Аустрија напредова и постојала буде. Ми тога ради држимо, да се не само е Мађари, него и са свима народима Аустрије и равнати морамо. Ми држимо ужи райхсрат за могући основ изравнања, а дуализам за неправедан и не изведим, а круто државњ овог од већине аустријара невримљивог фебруарског патента за убитачно. Почем нам е битност уставних предмета дражна од форме и почем ми барем најмлађи покушај изиђења и изравнања међу препирућим се народима за предан сматрамо, то смо савим противни програму штаерских аутономиста, кои ни су за пошланич у и за в предни райхсрат. Ми смо даљ за испрено изведењ народне равноправности. Обшта дужност обрање треба да се сугласно са законити заступници изрече Аустрија уведе. Ми желимо јавност и устљеност у поступку грађанских парница, како би правосудство брже е вистина било, а тако исто желимо и уведени пороте. Смањивањ порезног терета од преке е нужде, али то е могуће само уведени енергичне и практичне системе штедњ, особито у военом буџету. Што се нередовних пореза тиче, то желимо, да се цена соли смали, да се сајдењ дувана дозволи, и да се погодба о потрошарини олакша. Садашњи 36 постотни земљски намет да се умали и да се при употребљено земљских доходака на обо народности објир узме. Терет уквнчечан да се праведно подели, да се конкуренција за друмове и митивце уреди. Број саборских посланика да се саравајрно броју народа и порезног терета обо народности одређи. За овдашњи изборни срез желимо, да се просветни заводи умложе, а особито да се са винодјелском школом земљдјелски завод свом, да се Пешница регулари и да се одкуп сервантута ускори. Желѣ и потребе нашег народа велике су, нати смо их кадри све избрвати; нека се само дјакве од ових искупе, пак е доста.“

Како различа између овог и Кайзерфелдова програма, кој е за посланика од илмачке странке изабран. У свом говору из бираче, рече: Све што смо постигли, уништено е едним ударцем, кој е на устав наш управљен. Наше су касе овог на десетолѣтви поремећене; свима нашим газдинским одношењма прети наново опасност; пред нама стои будућност, у којој ток газдинских патњи е оскудица овог е нова предузети морамо; монархија е близу пропасти, презерена од страних земља, и предмет деобе за туђе честољубие; у унутрашности бробоуди се наново немир народа народности стое едина сирам руге непријатељске нег икад; иаче за е сваки ауторитет, свако поверењ, свака вера. Тако различа данас Аустрија еднот е гради, која е на вулканском, е не сигурно и тем е још подигнута, које би сваки оставио и избега, на коју унутрашним уређењом и довршењом нико руге подиће неможе, ер вचितо државњ темеля данас наново упропаћује и разорава, што е јоше неуморним трудом и небројним жртвама подигнуто.“

Чешка.

Народни одбор у Прагу предложио е за саму варош Праг ови сајдећи осам кандидата: за стару варош градоначелника Бѣлског и варошког саветника Пестроса; за нову варош дра Фрича и варошког саветника Хайку; за тако звану малу страну апотекара Дитриха и дра Селинга; за Хрдишви каноника Брадача и метрополитског директора канцеларије Полаха. За Јозефштат ние нико кандидовао.

— Од народне стражје у Чешкој избрани су као што „Нар. Листа“ јавио, они посланици за сабор:

За Карла др. Фрнц Палацки едногласно, за Семил др. Фр. Јад Ригер едногласно, за Писек др. Јулиус Грегр са 77 пр. 1. гласа, за Лохејмаут исти едногласно, за Страхониц професор Ем. Толиер едногласно, за Нови Брундр Иван Ерабен, за Колин др. Ант. Чижек са 139 пр. 5 гласова за Табор Јан. Кратхвиле са 169 пр. 11 гласова, за Бенешову властелин Вилани са 137 пр. 3 гласа, за Младу-Болеславу др. Ридолфе Кнеа Тамисе са 127 пр. 2 гласа. За Гиндрихов Храдец Вилем Пладер са 113 гласова, за Немачки Брод Вацлав Зелени са 162 пр. 13 гласова, за Подебрад Матиа Хавелка едногласно, за Нимбурк Винценц Вариа са 83 пр. 2 гласа, за Домажлиц др. Јанов Скарда са 87 пр. 13 гласова, за Кутне Хори др. Јосиф Риха едногласно, за Хориц др. Вацлав Райхерт едногласно, за жамберк др. Карл Сладковски са 51 гласом, за Хрудим Јосиф Климе са 89 пр. 8 гласова, за Пардубиц Вацлав Пур са 109 пр. 33 гласа, за Антомиша Јосиф Славик са 91 пр. 49 гласова за Рекиан Карл Потучек са 115 пр. 2 гласа, за Ново Место Фрнц Корник са 175 пр. 3 гласа, за Славих Антон Хусак са 106 гласова, за Волин Матиа Кубичек, за Карлове Дворе Ферд. Урбанек едногласно, за Гичин др. К. Клауди, за Будајовиц Пнц Жатка, за Клатов др. Вацлав Боседех, за Ландскрон др. Јан Ламба са 60 пр. 45 гласова, за Врхлаби др. Фил. Кедим за Вотиц др. Антон Финик, за Хотеборе Фр. Фачек, за Турноу Фр. Харта, за Прибрам др. Праслав Троян са 81 пр. 5 гласова, за Рихиов Јосиф Валмек са 94 пр. 19 гласова, за Краловиц Ант. О Цайтхамер едногласно, за Кралови-Градац Јосиф Венциг, за Мелани Вацлав Храдохил са 96 пр. 4 гласа.

Моравска.

„Н. Фр. Пр.“ телеграфшу на Брина од 11 о. м. да др. Гисра као саборски кандидат своим браћима на међу осталог и ово рекао: Министарство показује у свима својим делима малодушаност немачког елемента и одуђивањем од грађанског либерализма. Јауерски е патент рушевњ прва, рушевњ фебруарског устава и земљских наредби. Ни едан пријатељ устава не може избор за изванредни рајхсрат пријети.

Русија.

„Руски Инвалид“, у својем политичном прегледу 1866. означаје у главном овако положај Европе: „Велика промена збила се у положају Европе. По оружје ние пресекао саз питања која потресају данашњ друштво: политично небо мутно и. Увидићњ северне Немачке под влашћу Прусие и уступна Млетачке Италији, све изведе идеје политичног и народног единства, која данас у Европи влада. Ми можемо себи честитати, што видимо да Русија има већ одвијно то, што друге државе још траже да остваре, и то за цену сушних и крвавих жртава. Немајући никакве жељи за свој обстанак, немајући никакве потребе нових освајања, Русија ние увела никакву непосредна учешћа у догађања која се догодише у њеном суседству.“ Бацајући ближи поглед на промене у Немачкој руски лист пита: „зашто е Аустрија побеђена од Прусие?“ „Несрећа Аустрије, одговара „Инвалид“, управо е у томе, што она ние едан народ, него е гомила несродних народа између којих нема никакве природне везе.“ О истоку Инвалид вели: „година 1866. кренула е напред источно питањем; сумњати се врло, да ће се овај пут то питањем расправити помоћу мајсторских рачуна и лекова намизљаних за увређивањем „цариградског болника.“ Може ли се порта надати осигурањем обстанку, кад држава несравниво силнија него Турска, као Аустрија, ние могла одолети удару само зато, што нема у себи политичне единств?“ Едино средство да се одклони опасност која би грозила Европи у источној питању, било би по Инвалиду, у овоме: да се европске силе уздржавају од сваког мешања у догађања на Истоку.

Романија.

Финанс-Комисија е, као што се „Н. Фр.“ из Букарешта од 11. о. м. јави, едногласно закључила и комори предложила: Закључени заим са кућом Опенхајм, иезаконити; романоки агент, који е овај без законитог пуномоћја закључио, има се под казни суд ставити; министар Ђика као заступник

финанс министра прекорачио е своју власт, због чега му комора земље своје ие повери њ изјавити има. Предлог овај комисије претреса ће се у идућој седници. Угаринаост е велика.

Грчка.

Гласови, кои е „Ванд.“ управо из Кандие добио, доширу до 3. о. м. По овама е главна скупштина, која још у Хаии Румели постои, привремену владу устројила, која се из 7. особа из разлитих окупљања састои. У једно е и декрет издавао, у којем енглеско-грчком одбору у Лондону своју захвалност изјављује.

С великим нестрпљењем очекиваше европске лађе, кои ће породице из Крете превозити. На већи део породица из области Селино, кои су на обала код Хаии Румели повратили „великог адмирала“ чекали, пуцале су три турске лађе. Код Редие, близу Хераклије, било е жестоког боја међу хришћанском и турском војском; последњи су надбрани и морадоше се у град повући. У овом боју било е пог редовице, кои нередовице турске војске до 5000 минала.

Мустафа наша хтео е и на другој едној страни код Хаии Румели појске извршити, но хришћани одбише га и принудише, те е од тог орустати морао. Други опет покушај код Кришти такође е одбиен.

Привремена влада у Епиру и Тесалији послала е из Петриле под 1. дец. 1866. консулима хришћанских сила у овим провинцијама едно писмо, у којем се на оскудно грађанско право и неред у овим земљама, на велике даће и пасивно утеривањ пореза тужи. Порези на дуван, грошје, винограде, ситну стоку, со и зајам под моравњ особите су несносни. Далје се тужи на додатке за телеграфе и изданје касарни, и продужују то своје писмо овим речма:

„Све е наше имањ и покретност проценито и ми плаћамо од тога 40 од 1000. Порез од 200 милистри, назван верги, мора се за једну плату платити. За имањ онога, који умре, плаћа се 5 процената од вредности. Одувеше нам правни наслов на имањ и наметуше нам други, али зато морасмо десет милистри платити, а онима, кои немогаше такви правни наслов показати, одузе финанси имањ. 1. септ. о. г. позва нас наша к себи, да нам ферман прочита, по којем смо дужни несматрајући на све досадашњ терете и порезе — 30 процената од наших производа платити, зато, што влада са Јаурима у Крети рат води, — и ми платисмо. По том текле видите, госп. консуле, да нам е далје немогуће, под турским господарством живити, ер ми неверујемо, да на земљи таквог народа има, који е толико стрпљиви показао, као ми. Но нити е наше стрпљењ, нити су савети светле хришћанске Европе, турским силацима од толико година давани, од какве год користи били. Ние далје овом несрећном народу ништа друго преостало, него се оружјем латити и своју судбу свемогућем и любави хришћанског света и хришћанских сила поверити.“

— По телеграмима из Атине од 11. о. м. превезено е са Крете на једном француском пароброду, кој су турски и египатски пароброди пратили, 400 својоплаца у Пиреусе, кои ће се у своју постојбину одправити

Турска.

Француски лист „Ла Либерте“ пита: колико е Турака у Турској, на одговара следећи броевима из Реденове, Лежанове и Фикерове статистике:

У Турској има:	по Лежану,	по Редену,	по Фикеру
Славена укупно	—	7.700.000	—
Бугара	—	4.500.000	4.500.000
Срба	1.660.000	1.500.000	1.600.000
Бошњака	—	1.450.000	—
Срба Хрвата	—	—	100.000
Других Славена	—	250.000	100.000
Румуна	4.202.000	4.300.000	4.400.000
Арбанаса	1.309.300	1.600.000	1.300.000
Османлија	—	1.055.000	1.500.000
Грца	990.000	1.050.000	1.000.000
Брменца	400.000	150.000	400.000
Цигана	390.000	30.000	500.000
Еврея	—	125.000	200.000
Татара Ногајски	33.000	—	50.000
Мађара	44.000	—	60.000
Немаца	1.200	—	10.000

„Ако е, закључује „Ла Либерте“, по броју давати права, сва права у европској Турској припадају Славенима, кои су укупно прави имаоци и привременици земље; то велико са погледом на све рачуно, од обивањ Турске на до остварења начела народности.“

Египатски подирал, вели неки дописник „Ванд“ из Београда од 8. о. м., као да се у својој земљи дугом

миру невада. Он е наново у Енглеској једну оклопну фрегату изручио, ер египатска морина неодољиво нимало сувоземној сили. И војни контингент повишен е и са нужним оружјем добро снабђен. — Ма да цариградски листови спечано јавио, да е устанак на Крети угушен, ипак е по приватним гласовима јасна ствар, да се побунџници добро држе. И сама оружја Египатска и Селинос, за која е јавио да су покорена, сада чвршће уз заједничку ствар пристају нежели пре. Порто као што сада ствари у Канди стоје, може се узети, да е пре изгубила, него што е добила, ер то е обште познато, да влада султана ни једног војника нише тамо послати неможе и почем они 47000 војника, кои су досад тамо повлази, ништа учинити немогаше, то се лако прорачунати може, да се са остатком од 18000 војника (ер толико их е сада од 47000 остало) никакво бољњ усилњ постићи неможе. Снага побунџница тим више расте, што су им противници све слабији.

Пруска.

„Спер. Цтг.“ саопштавава неки допис, у којем се по други пут говори о овим плановима, кои се у нередовици тобож петроградским круговима за најбољ решењ источног питања проносе.

По овима има се основати бугарска држава под великим кнезом Константином, босанска држава под кнезом надвојводом и романска краљевина под принцем Хохеицолерскии. Порто задржава своје друге европске и азијатске провинције и Француска, Енглеска и Италија споразумеће се међу собом о Тунису, Триполису и Египту.

— По вјестима из Берлина од 11. о. м. обустављено е због болести краља поднашанј предлога и обдржавањ дворског концерта.

— „Норд. Ал. Цтг.“ примјечана на изјаву кнеза Хохенлоа од 7. Јануара: Тобож признато од Пруске разделењ Немачке линиом Майне само е финанси. Ако се јужнонемачкој држави само једног дела свога суверенитета у корист ужег сдружења са сјверном Немачком свеволно одреку, то чл. IV Прашког мира нестот томе на путу.

Кр. Цтг. јави: Прекоче 9. о. м. подишаше пуномоћници сјверонемачких држава уговор са кнезом Сутра може бити да ће се конференције довршити.

„Прав. Кор.“ нише: Снага војске у мирно доба долази сјверонемачким савезним уставом у извештено и умерено стањ. Време службе по свој прилици извршава се са тридесет другом годином.

Баварска.

Из Монакова јави се, да е у седници посланичке коморе од 11. о. м. министар спољашњих послова кнез Хохенлоа рекао: „Као што сам рекао, да е Баварска готова, у случају рата са страним непријатељем покрај гаранције своје целокупности своју војску под предвођењ Прусие ставити, то се е тим, као што се само по себи разумје, они ратови нисале, од којих би целокупности Немачке у једном садашњем обстанку ма с које стране опасност претила.“

Француска.

Декрет цара Наполеона, по којем се у Француској неке реформе уводе, гласи од речи до речи овако:

„Желећи дискусијама великог државног тјла и својлишном политици владе нише користи и већу јасност поделити, закључуемо:

1. Чланови сената и законодавног тјла могу интерпелације на владу стављати.
2. Свако закључањ интерпелације мора од најмањ пет чланова писано и подписано бити. Ово закључањ представља прегледно извешетј предмета интерпелације; оно се потом председнику преда који га државном министру саопшти и затим оделенима ради испита пошље.
3. Чим два оделени сената и четири законодавног тјла своје изјави изјаве, да интерпелација бити може, одредити комора дан, кад ће се дискусија о овом предузети.
4. По свршеној дискусији стави комора ово или просто на дневни ред, или пошље влади.
5. Прости дневни ред има свагда првенство.
6. Штљавиј влади може се само са следећим изразима предузети: „Сенат (или законодавно тјло) обраба позорност влади на садржај интерпелације.“ У овом случају мора се и извод саветована државном министру придодати.
7. Сваки министар може особеним посланством царевим на до пуномоћен бити, да у свези са државним

